

ASIASANA

2/91

ASIASANA

Kirjastotieteen ja informa-
tiikan opiskelijoiden aine-
järjestön UDK ry:n äänen-
kannattaja

Osoite:

Asiasana

UDK ry

Kirjastotieteen ja informa-
tiikan laitos

PL 607

33101 TAMPERE

Painopaikka:

Tehokopiointi

Tampere 1991

ISSN 0356-0139

TOIMITUS:

Sonja Björkbacka

Kai Halttunen

Harri Kalinen, tekstaus

Pia Koskinen

Markus Määttänen, vast.

Matti Raatikainen

Nina Riutta

Lisäksi juttuja
kirjoittivat:

Jarna Hara

Leena Korsumäki

Tiina Vesterinen

S I S Ä L T Ö :

Pääkirjoitus	3
Puheenjohtajan palsta	4
Kirjastotiede ja informatiikka	5
B131: hypermediaa!	7
Hypermediamies Ekholm	11
Kreisi solu	14
Päätön kanakin voi lentää	16
VTLS tulee - oletko valmis?	18
Turhautuminenko painaa?	23
Otetaan, ei oteta, otetaan...	25
Terveiset Espoosta...	29

VAPPU JA LAKKI

Mikähän siinä on, että vaikka omista ylioppilaskirjoituksista on jo pari vuotta ja useimmilla kanssaopiskelijoilla huomattavasti enemmän, eihe tuntuu nousevan jatkuvasti esille kapakkakeskusteluissa ja muuallakin? Asiaan vaikuttaa varmasti se, että nyt on kevät ja aurinko paistaa ja - vappu lähenee. Aina kun asia putkahtaa esille, kaikki vakuuttavat kilvan, että eihän omilla yökisoilla nyt enää ole mitään merkitystä, kun on jo opiskelemassa. Silti minua harmittaa vieläkin se, että jouduin kirjoittamaan oman äidinkielen aineeni aiheesta, joka ei kiinnostanut minua tippaakaan. No, aineesta tuli kyllä opettajan mukaan hyvä ja sainkin siitä laudaturin - mutta silti.

Vappu saapuu ja taas saa laittaa päähänsä liian pienen ylioppilaslakkinsa. Kun Erkki Ahon kouluhallitusta hiljattain kuopattiin, kommentoi televisiossa eräs virkamies, että ylioppilaslakki on suomalaisille pyhä asia, eikä sitä pidä poistettaman. Niin kai sitten, kuulunhan minä Tampereen ylioppilaskuntaankin.

8.4.1991

Räsänen

Puheen- johtajan palsta

"Viimeinen kevät..." Sitä laulettiin uusille ylioppilaille koulussani keväisin. Yliopistossa ei ole kevätjuhlia enkä ole tuore ylioppilaskaan. Tämä on kuitenkin minulle viimeinen (ja ensimmäinen ja ainoa) kevät UDK:n puheenjohtajana. Clarion University of Pennsylvania kutsuu. Loppurutistus sujuu Duck Racen, Staabin kaljaviestin ja Akaateemisen vartin merkeissä.

Kenties ne kertovat jotain myös meikäläisen intresseistä ja mielenliikkeistä vaikka ryhmätyöstähän on ainejärjestön toiminnassa aina ollut kyse. Haluaisin näin oikein virallisesti kiittää kaikkia kivoja "yh-teistyökumppaneitani" kulu-neesta puolivuotiskaudesta. Luovutan nuijani Mariannen käsiin ja toivotan hänelle lykkä pyttyyn ja kevättä kaikille !

PIDETÄÄN KIVAA !!

-Koskinen-

Kirjastotiede ja informatiikka

Tampereen Kirjastotieteen ja informatiikan laitoksen englanninkielinen nimi ollaan muuttamassa vanhasta tutusta Department of Library and Information Science uuteen Department of Information Studies. Asiasana kävi kysymässä vs. professori Pertti Vakkarielta mitä tämä muutos tarkoittaa ja mistä oikein on kysymys.

Laitoksen nimestä on keskusteltu jo pitkään epävirallisesti. Konkreettisesti muutos tuli ajankohtaiseksi kun yliopiston hallinnosta tuli pyyntö tarkistaa vieraskieliset nimet kansainvälisesti yhdenmukaisiksi. Uudeksi nimeksi on ehdotettu Department of Information Studies, mutta muutosta ei ole vielä vahvistettu yliopiston hallinnosta.

Nimenmuutoksen teoreettisiksi perusteiksi Vakkari esittää tieteenalahahmotelmastaan tutut näkemykset. Tutkimuksen taustalla ei voi olla Kirjasto- ja informaatiopalvelulaitos keskeinen eli instituutiokeskeinen näkökulma, vaan on pyrittävä laajempiin tarkasteluihin. Keskeistä on tiedonhankinnan näkökulma. Ei voida sitoutua yhden laitoksen, instituution tarkasteluun, vaan laajempiin tiedonhankinnan ja tiedonhallinnan kysymyksiin. Kirjasto- ja informaatiopalveluihin liittyvät kysymykset kuuluvat kuitenkin Vakkarin mukaan tämän laajemman hahmotelman sateenvarjon alle.

Nimenmuutosta voidaan perustella myös kansainvälisellä käytännöllä. Alan johtaviin laitoksiin kuuluvista mm. Sheffieldin laitoksen nimi on Department of Information Studies.

Miten sitten kotimaisen nimen muuttaminen?

Vakkarin mukaan kotimaisen nimen muuttaminen on vaikeampaa, koska se on säädetty asetustasolla. Vieraskielisen nimen määrääminen tapahtuu yliopiston sisällä. Vakkari ei kuitenkaan näe mitään estettä muuttaa myös kotimaista nimeä ajan kuluessa.

Vastaisihan se silloin paremmin teoreettista perustaa ja vaikkapa Informaatiikan laitos -nimen avulla saatettaisiin rekrytoida alalle opiskelijoita, jotka ovat enemmän kiinnostuneita tiedon tallennuksen ja haun sekä tiedonhankinnan tutkimuksen kysymyksistä.

Vakkari kytkee muutoksen myös laajempiin yhteyksiin. Tiukkojen pätevyysvaatimusten purkautuminen kunnallisilla ja valtion työmarkkinoilla luo aivan uuden tilanteen. Koulutuksen arvo määräytyy paljolti sen mukaan millaista henkilökuntaa eri virastot ja laitokset haluavat palkata. Osaltaan tulevaisuuteen vaikuttaa myös kirjastoalan keskiasteen koulutuksen mahdollinen siirtyminen ammattikorkeakouluhin ja näissä oppilaitoksissa annettavan opetuksen taso.

Eli kansainvälinen nimenmuutos on hyväksymistä vailla, kotimainen on muutoksen paineessa. Miten tämä vaikuttaa opetukseen ja tutkimukseen, vaihtuvatko nimen mukana myös opiskelijat, vai miten tulee käymään se jää nähtäväksi. Keskusteluitta ja kannanotoitta ei asian kuitenkaan kannata antaa muhia, vaan kommentoikaa puolesta ja vastaa. Tulevaisuus on ovella - millainen, se on tekijöistä kiinni.

KH

B¹³_L: Hypermediaa!

Kirjastotieteen ja informatiikan laitoksella pidettiin tänä keväänä ensimmäistä kertaa elektronisen julkaisemisen kurssi. Kurssin vetäjänä oli lehtori Kai Ekholm, jonka pitämällä luentosarjalla käsiteltiin CD ROMeja, videolevyjä ja hypermediaa. Harjoitustyönä toteutettiin hypertekstiprojekti Macintoshin Hypercard-ohjelmalla. Neljä ryhmää ideoi aiheensa vapaasti ja toteutti ne kevään kuluessa Attilan Mac-luokassa. Tuloksena syntyi neljä kunnianhimoista hypermediaohjelmaa, joissa näkyi sisäistetty hypertekstin idean ymmärtämisen ja keksimisen ilo.

Olin itse mukana Savitaulusta CD ROMiin -projektissa. Ryhmäämme kuuluvalla Sonja Björkbackalla oli onneksi itsellään Macinstosh kämpälään, jossa vietimme monta iltaa hyperpinoamme rakentaessamme. Hiuksia tuli revittyä monta kiloa päästä ja kynnet lyhenivät rajusti projektin aikana. Joka kerta kun teimme pinoamme, meiltä meni noin kolmasosa ajasta tietokoneen kanssa kirolluun sen kieltäytyttyä yhteistyöstä kanssamme. Katkerasti muistelimme puheita Macin helppokäyttöisyydestä. No, vikahan oli tietenkin aina meissä itsessämme. Saimmepahan ainakin

omasta mielestämme riittävästi tuntea mediakoneen käyttöön. Onneksi Sonjan ruokakaapista löytyi aina hyvää teetä ja leipää rauhoittamaan meitä kriittisissä tilanteissa. Mac meinasi muutaman kerran lentää kuudennen kerroksen ikkunasta alas Opiskelijankadulle.

Lopulta saimme kuitenkin pinomme valmiiksi ja kyllähän tämä aina perinteisen seminaarien kirjoittelun voitti.

Elektronisen julkaisemisen kurssi oli myös luentojen osalta erittäin mielenkiintoinen. Luennoilla Ekholm esitteli meille interaktiivisia CD ROM -ohjelmia omalla CD ROM -levy- asemallaan, jonka hän oli raahannut Attilaan Orivedeltä saakka. Lisäksi kävimme tutustumassa video-levyohjelmia valmistavaan tampere-laiseen yritykseen, jolla oli käytössään alan huipputekniikka ja ohjelmat.

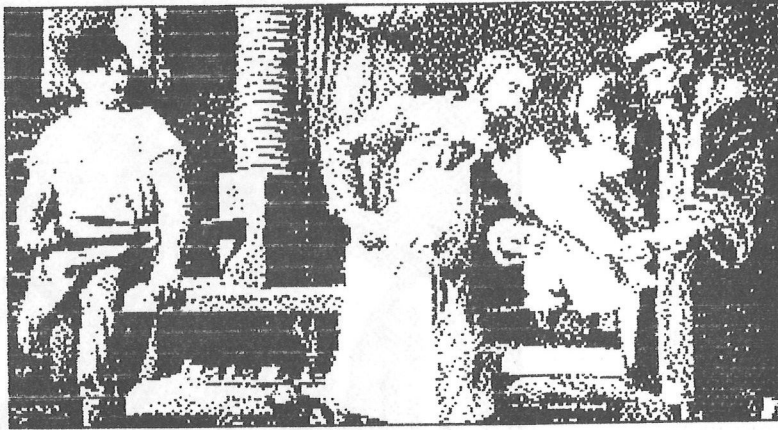
Elektronisen julkaisemisen kurssin harjoitusosa tuotti siis neljä erilaista hypermediaohjelmaa. Yksi ohjelmista käsitteli syksyn 1939 tapahtumia, jotka johtivat talvisotaan. Ohjelma kävisi jo sinällään koulujen historianopetukseen ja jatkokehittelyn avulla siitä saisi vielä näyttävämmän. Ohjelmassa on kuvia, tekstiä ja ääntä ja se noudattaa täysin hypertekstin periaatteita. Ohjelman käyttäjä voi siis edetä ohjelmassa täysin itse valitsemassaan järjestyksessä.

Toinen ohjelma oli tunnettujen sarjakuvasankareiden avulla toteutettu hypermedian esittely Super-Hessu hypermaassa. Siinä käyttäjä ohjaa Super-Hessua hypermedian ihmeellisyyksien parissa. Ohjelma on varsin näyttävän näköinen ja humoristinen.

Kolmas ryhmä oli sijoittanut Umberto Econ romaanista Ruusun nimi peräisin olevan kirjasto-labyrintin ohjelmaansa. Käyttäjä seikkaili tässä tiedon labyrintissa vastailemalla hänelle esitettyihin kysymyksiin, jotka koskivat Econ romaanin kuvaamaa aikaa.

Neljäs ohjelma olikin sitten minun ryhmäni tekemä. Se käsitteli kirjan ja yleensäkin julkaisuvälineiden historiaa savitauluista CD ROMiin. Käyttäjälle esitellään ohjelmassa pergamentin valmistuksen ja Gutenbergin kirjapainon saloja kuvien ja tekstin avulla.

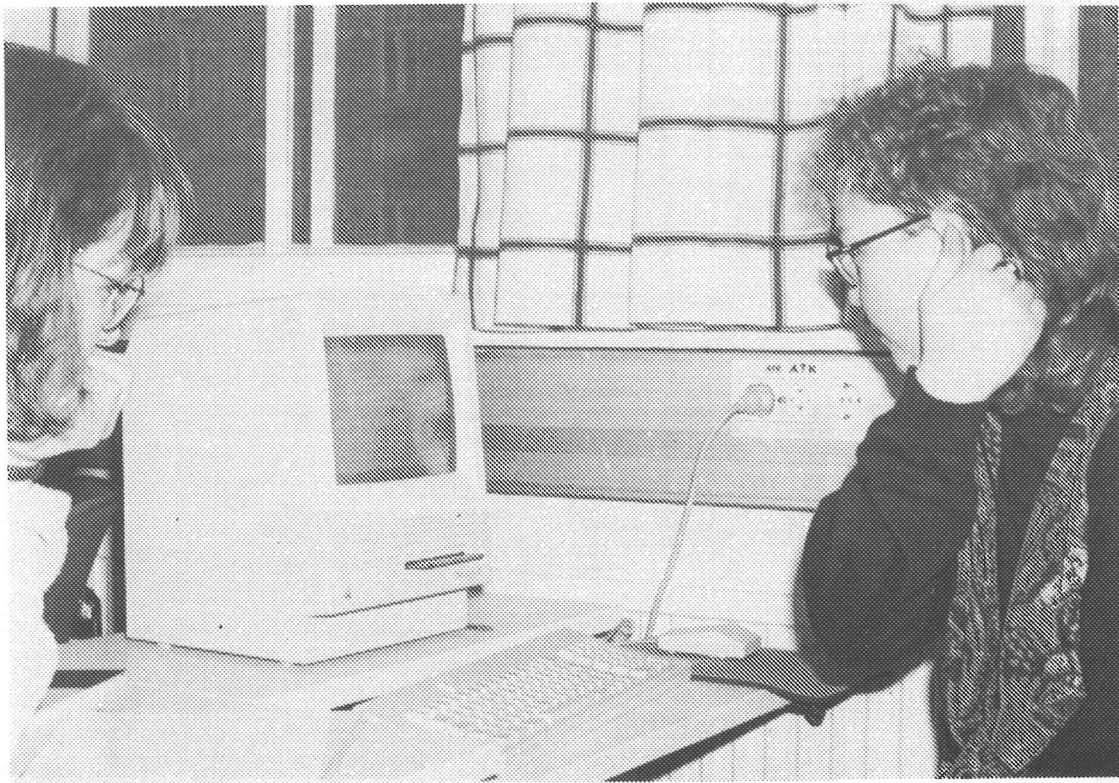
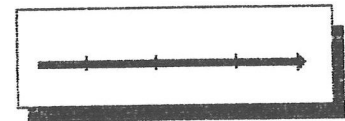
Luentosarjan tenttiminenkin suoritettiin tavallisesta poikkeavalla tavalla. Luentosarjaa ei nimittäin tentitty lainkaan, vaan luentosarjan loputtua palautettiin luentopäiväkirjat Ekholmille. Luentopäiväkirjassa jokainen sai kommentoida esiintuotuja asioita ja niiden herättämiä ajatuksia. Tällainen työskentelytapa oli mielestäni erittäin stimuloivaa. Toisaalta luentopäiväkirjat sisälsivät paljon enemmän paperia kuin normaalit luentomuistiinpanot, vaikka kyse oli elektronisen julkaisemisen kurssista.

GUTENBERG – KIRJAPAINO- TAIDON ISÄ

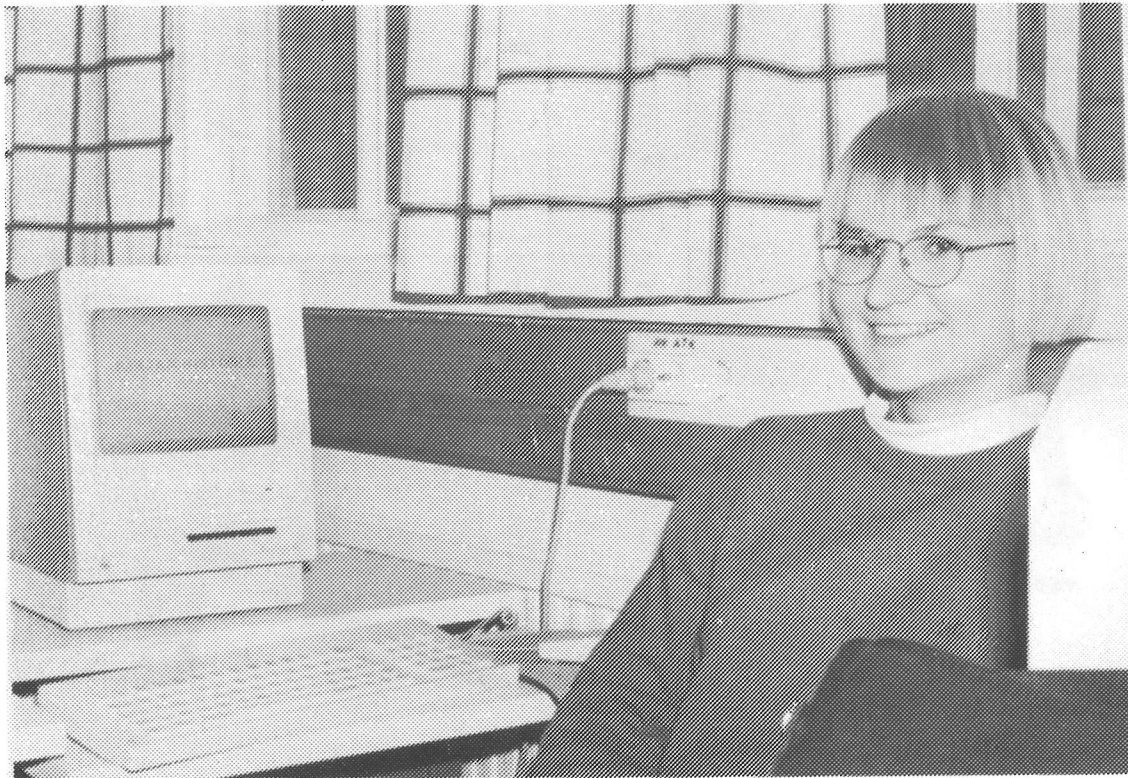
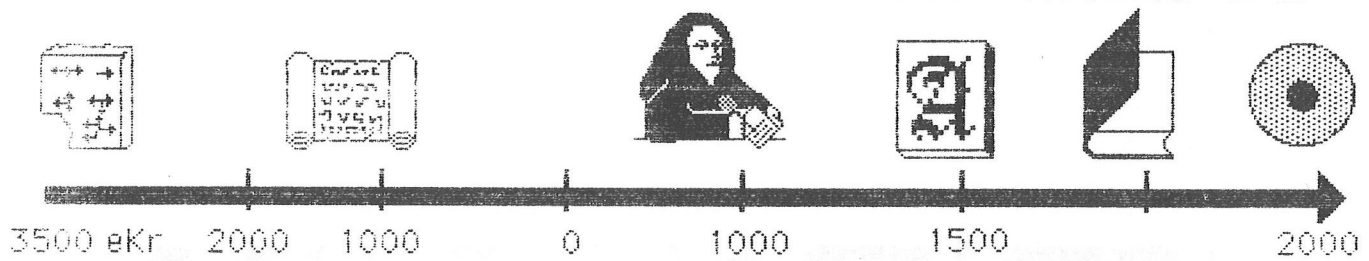
Kirjapainotaidon, eli kyvyn valmistaa irtokirjakeita ja painaa niillä kirjoja keksi Gutenberg.

Yliopistojen perustaminen ja kirjallisuuden kasvava kysyntä lisäsi

Elektronisen julkaisemisen kurssi pidetään seuraavan kerran kahden vuoden kuluttua. Saa nähdä mitä uutta tekniikan kehittyminen on kurssiin silloin tuonut. Minussa kurssi ainakin kypsytti tietokoneen - mediakoneen - hankkimispäätöksen. Tuntuu nimittäin aika inhottavalta kirjoitella tätäkin juttua elektronisen julkaisemisen kurssin jälkeen kömpelöllä sähkökirjoituskoneella, josta on korjausnauha-kin loppu.

MM

Hypermediamies Ekholm

Kai Ekholm on Tampereen yliopiston innokkaimpia hypermedian puuhamiehiä ja puolestapuhujia. Ekholm veti tänä keväänä K&I-laitoksella elektronisen julkaisemisen kurssin, jossa käsiteltiin hypermediaa ja tehtiin harjoitustyönä hypermediaohjelma. Ekholm kertoo saaneensa hypermediaherätyksen varsin erikoisissa olosuhteissa kolmisen vuotta sitten.

- Olin katkaissut jalkani ja tämän vuoksi joutunut täysin yhteiskunnan ulkopuolelle työhuoneeseeni juuttuneena. Ajankulukseni selailin Macintoshini ohjelmia, Ekholm muistelee.

- Guide ja Hypercard ohjelmat olivat kyllä jo olleet minulla muutaman vuoden ajan, mutta ne olivat vain ohjelmia muiden joukossa.

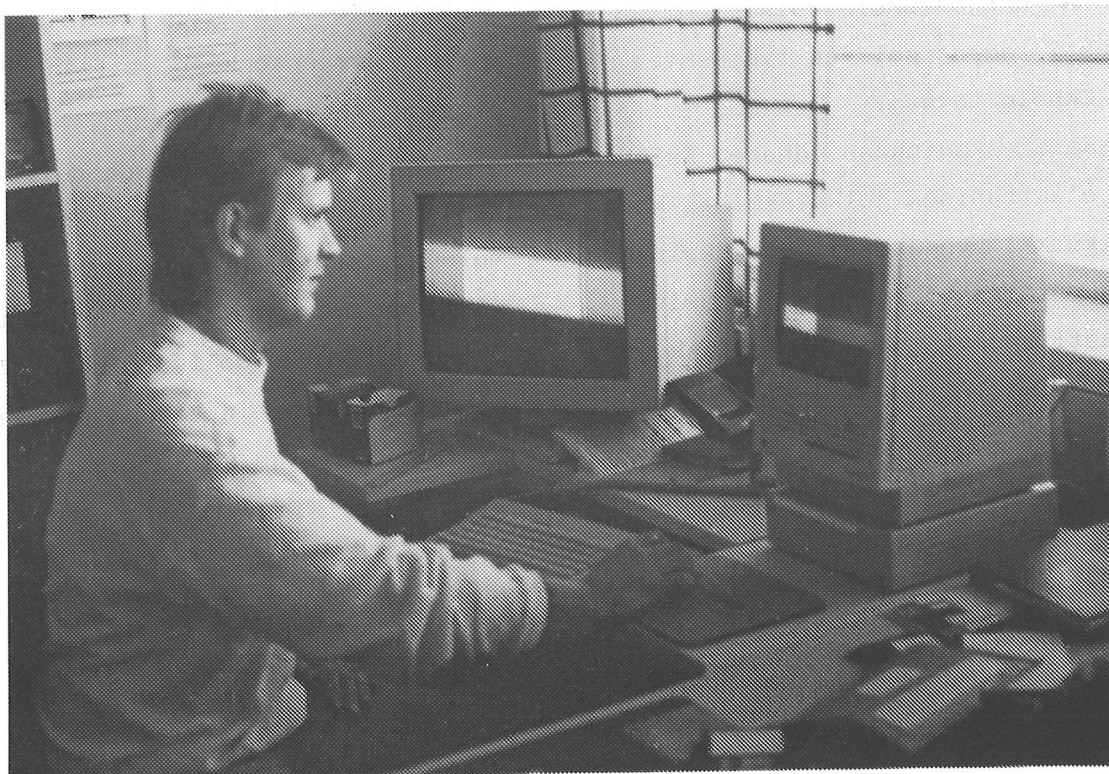
- Sitten sain idean, että entäpä jos kaikki opetusmateriaalini olisi hyper-tekstin muodossa. Tämä tapahtui ennen varsinaisen hypermediaboomin alkamista, Ekholm kertoo.

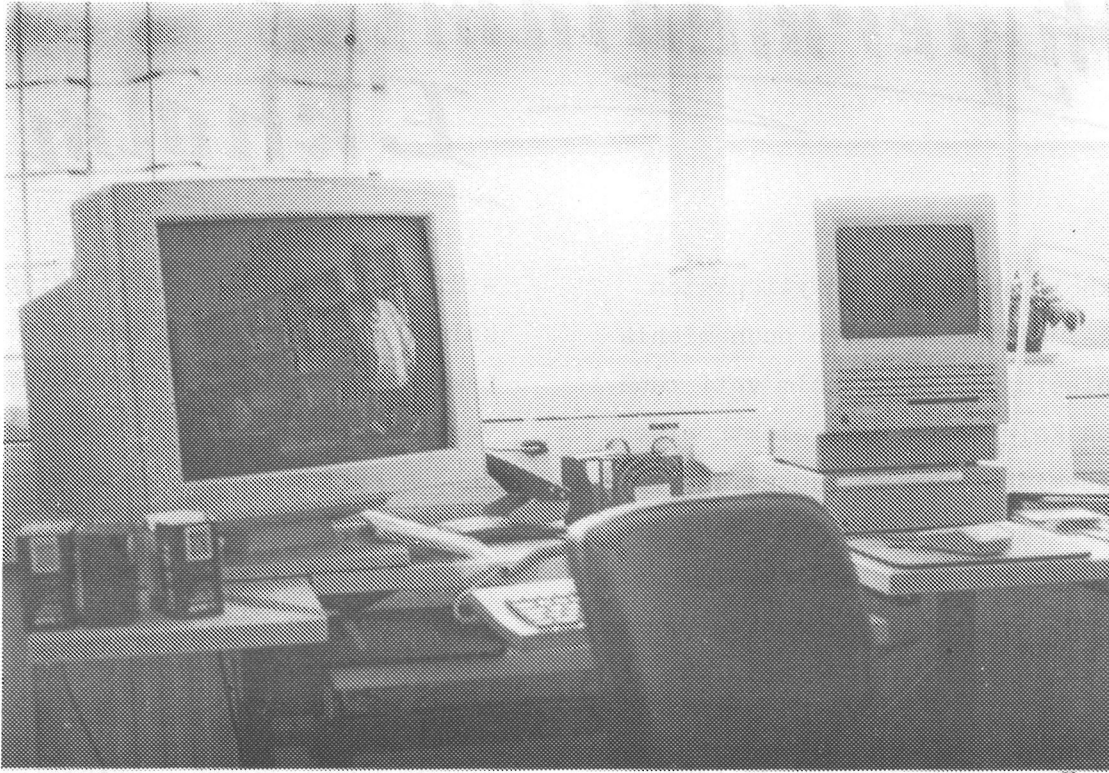
- Kirjoitin sairaslomalla ollessani aiheesta jutun Yliopistouutisiin. Tämän jälkeen frustroituneet opettajat alkoivat ottaa yhteyttä ja idea suoraan vietiin käsistä.

Ekholm suosittelee kaikille pikku putoamista yhteiskunnan ulkopuolelle, vaikkapa juuri jalankatkaisun muodossa.

- Se pistää katselemaan asioita vähän eri näkökulmasta kuin tavallisesti, Ekholm vakuuttaa.

EKHOLM

- Vaikka hypermediasta keskustellaan runsaastikin nykyisin, sen korkeakoulupedagogiset mahdollisuudet ovat vielä edessä. Se pehmentää huomattavasti opettajan työtä, kun pää vapautuu muuhunkin kuin megafonina toimimiseen. Perinteisiä '10 liuskaa tästä aiheesta'-harjoituksia voisi muuttaa rohkeasti tämäntapaiseen työskentelyyn, Ekholm toteaa.

- Työmäärä ei suinkaan vähene. Esimerkiksi elektronisen julkaisemisen kursilla kaikki ryhmät tekivät kaksinkolminkertaisesti työtä ja uhrasivat runsaasti vapaa-aikaa opintoviikkojen eteen.

Ekholm kiittelee Tampereen yliopiston johtoa myönteisestä suhtautumisesta hypermediaan.

- Tarmo Pukkila ja Aarre Heino tukevat hienosti hyperkulttuuria ja opetusta, Ekholm kertoo.

- Resurssit vain ovat onnettoman pienet. Olen itse sijoittanut laitteisiin kymmeniä tuhansia. Laitos tukee kyllä softapuolta, mutta olen joutunut raahaamaan luennoille oman taso-skannerini, CD ROM -asemani ja CD ROM -levyni.

- Jossakin Valmetilla tällainen ei tulisi kyseeseenkään, toteaa Ekholm.

- Kehitys on niin nopeata, että ainoa tapa olla mukana on tehdä reippaitakin uhrauksia ja luottaa, että ne tulevat takaisin joskus.

Kuvaavaa on, että Ekholmia kysytään jatkuvasti ulkopuolisiin kaupallisiin seminaareihin konsultoimaan hypermediasta ja CD ROMista.

- Aion soveltaa hypermediaa mahdollisimman paljon jatkossa omaan opetukseeni, kertoo Ekholm.

- Tuntuu, että moni vastustaa ajatusta, koska ei tunne sen mahdollisuuksia.

Hypermedian avulla opetuksesta tulee Strukturoidumpaa. Oppimispedagogi Tony Buzan kuvaa 'Use your Head'-bestsellerissään, miten perinteisellä luenrolla 60-80% kirjatuista sanoista on täytetty. Hypermedian paperimuotoisella vastineella 'mind mapilla' voi strukturoida asioiden syysuhteet kätevämmiin.

- Käytän nykyisin luentosarjan alusta tunnin verran uusien opiskelijoiden orientoimiseen. Älkää jatkako kopiointitraditiota, ajatelkaa, keskittykää olennaiseen, Ekholm valistaa.

- Korkeakoulu pedagogiikka on surkean aliarvostettua. Se kulkee samalla tasolla korkeakouluopetuksen arvostuksen kanssa. Monesti opetusviran hoitaja tuntee olevansa vain 'laitoksella töissä'.

Opettaminen on muutakin kuin välttämättömän paha. Se luo pitkälle myöhemmän ammatillisen motivaation ja kiinnostuksen jatko-opintoihin ja tutkimukseen.

- Hypermediaa ymmärtävät opettajat ovat selvästi järjestäytymässä. Toivon, että vuoden 1992 budjettiin valmisteltaisiin huolella hypermedialaboratorion lopullinen kokoonpano ja sille suunniteltaisiin keskeinen paikka yliopistoyhteisössä.

- Ajattelen, että 90-luvulla valmistuvista opiskelijoista yhdenkään ei pitäisi lähteä talosta näkemättä ja kokeilematta esim. CD ROMia tai hypermediaa. Työssään ja vapaa-aikana he joutuvat käyttämään niitä vuorenvarmasti, Ekholm vakuuttaa.

MM

KREISI

SOLU

Aluksi hieman taustatietoja:
-toinen kämppiksistäni opis-
kelee lääkiksessä ja hänen
kanssaan olen heittänyt he-
tulaa reilun vuoden
-puolen vuoden ajan olen
jakanut matalaa majaamme
teekkarinalun kanssa

Tästä on seurannut mm. seu-
raavaa:

*

Toinen kämppis on ehkä taan-
tunut seurassani, sillä hän
on alkanut kerätä itselleen
hiekkalaatikko aineksia. Hän
tekee kyllä kaiken hyvin o-
velasti; kantamalla kämppääm-
me kengillään n. 1/2 kg hiek-
kaa kerrallaan.

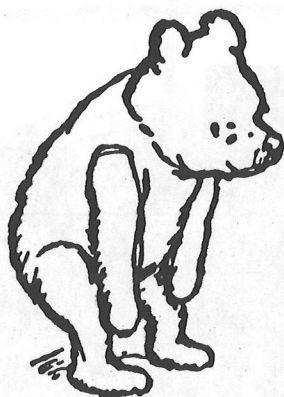
*

Tämä samainen kämppis on hy-
vin ymmärtämätön ihminen. Hän
ei lainkaan ymmärrä, että ha-
luaisin kantaa hänen pehmo-
eläimensä omaan huoneeseeni,
vaan vahtii niitä mustasuk-
kaisesti. Ei mitään solidaa-
risuutta.

*

Siivoamisen suhteen olemme
hyvin tunnollisia: yksi sii-
voaa tunnollisesti joka viik-
ko, toinen joka kuukausi ja
kolmas tekee joulusiivon tun-
nollisesti joka jouluku.

*

*

Yksi meistä osti kämppäämme pakastimen. Kaikki sujui hyvin kunnes joku vahingossa sammutti sen. Onneksi suuremmilta vahingoilta säästyttiin, vain n. 20 litraa jäätelöä ehti muuttaa olomuotoaan. Täl-
täkin olisi säästytty, jos toinen kämppis olisi yhdistänyt sen seikan, että hänen pari tuntia sitten pakastimeen laittamansa leivät olivat vieläkin lämpimiä, siihen että jotain oli mahdollisesti vialla.

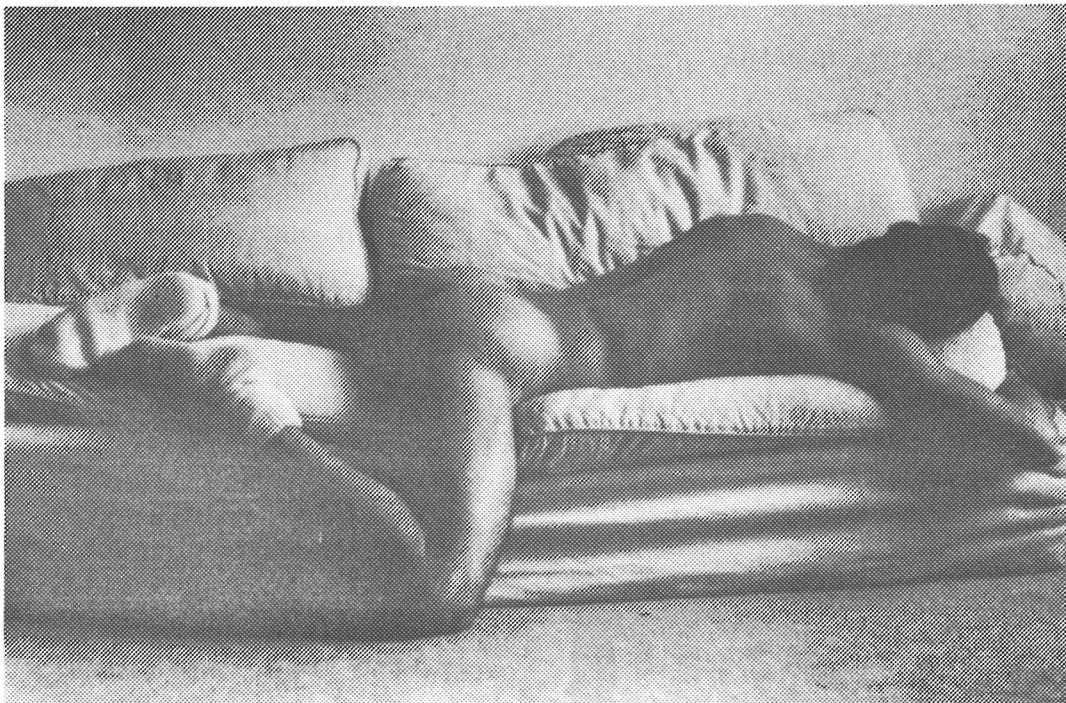
*

Ja lopuksi viikon kysymys: Mistä tietää, että kämpässä asuu kolme pitkähiuksista tyttöä?
Niiden lukuisten ihailijoiden lisäksi sen tietää siitä että lavuaarit ovat jatkuvasti tukossa.

*

Nina

Tälläinen näky kohtasi minut eräänä kauniina sunnuntaiaamuna solumme eteisessä. Kukaan ei tunnustanut miestä omakseen. Pistimme hänet kierrätykseen...

Päätön kanakin voi lentää

Matti astelee äijäkkäästi, tyypilliseen LENTÄJIEN tapaan ravintolapöydän viereen. Kaverit huomaavat Mattin. Kunnioituksen syvällä rintaaänellä kuuluu: "Hei, tässä on meidän kaveri Matti. Se on LENTÄJÄ." Sen enenpää ei miehestä tarvitse kertoakkaan. Tilaa löytyy varmasti.

Minäkin olen LENTÄJÄ. Osaan lentää. Ainakin teoriassa. Olen A2 käynyt. A2 tarkoittaa yksityislentäjän teoriakurssea, joka on suoritettava lupakirjaa varten. Lupakirjasta minut erottaa erinäinen määrä lentotunteja ja n.20 000 mk rahaa. En ole vielä päässyt lähellekkään lentokonetta. Ei ole kyllä Mattikaan. Matti meni inttiin ilmavoimiin kaksi viikkoa sitten. Hän on oppinut tekemään punkan.

Viime syksynä katselin Ahjolan opasta. Olisin voinut mennä tekstauskurssille, opetella ranskaa tai kutoa poppanoita. Mutta olen kuullut: "Mikä on mahtavinta, mitä mies voi tehdä yksinään? Vastaus: Lentäminen.

Entä mikä on mahtavinta, mitä mies voi tehdä yhdessä jonkun kanssa? Hyi, jättäkää härskit ajatuksenne, vastaus kuuluu: osastolento"

Ajattelin sen pitävän paikkansa myös naisten suhteen. Kukaan muu nainen ei jakanut ajatustani. Löysin itseni Hämeenpuiston koululta soluttautuneena 40 miehen joukkoon. Sopeuduin. Ja niin sopeutuivat miehetkin. Reilumpaa porukkaa en olisi voinut toivoa. Vain joskus huomasin erillaisuuteni. Esimerkiksi silloin kun opettajamme Pärre varoitteli vetämästä liian lähelle puunlatvoja "...vaikka kuinka tekisi mieli näyttää sille typykälle alhaalla." Hm...

ei ruostu

Mitäpä sitten opin? Kurs-
si sisälsi rakenneoppia,
moottorioppia, aerodyna-
miikkaa (lue: aeromystiik-
kaa), suunnistusta, lento-
määräyksiä, radio-oppia,
ohjausoppia, ilmailufysio-
logiaa, sääoppia, mittari-
oppia ja käyttöä & huoltoa,
yhteensä 136 tuntia. Istuin
yli kolme tuntia joka maa-
nantai-ilta ja usein tiis-
taisinkin pönttämässä alan
hienouksia päähäni. Ja kyl-
lä minä opin jotain. Nyt
tiedän, että differenti-
aalirakenteen etuna on hyvä
vauriokorjattavuus ja miten
voitelujärjestelmä toimii ja
ettei ihminen kestä positii-
vista G:tä läheskään yhtä
hyvin kuin negatiivista.
Tiedän myös mikä on plot-
teri, keinohorisontti ja
kakkara sekä tunnistan pal-
leropilven. Tiedän miten
saattaa kone sakkaamaan.
Tiedän myös ettei lentoko-
neen ikkunaa saa raapia au-
ton raapalla ja että koneen
ohjaajana olen ehdoton auk-
toriteetti.

Itse asiaan eli lentämään
minut päästää vain lotto-
voitto, mutta sitä odotel-
lessani voin hyödyntää tai-
tojani omalla alallani.
Olen näet kuullut, että Sa-
takunnan lennostolla on oma
pikku kirjasto. Valmistut-
tuani voin hakea sinne töi-
hin.

Kurssin suorittaminen tuo
minulle myös muita etui-
suuksia. Joka kerran kun
teen jotain älytöntä, joka
saa ihmiset epäilemään
täysjärkeisyyttäni, voin kui-
tata kommentit hymyilemäl-
lä aurinkoisesti ja tokai-
semalla: "Mutta mähän oon
LENTÄJÄ !"

Lennokkaasti...

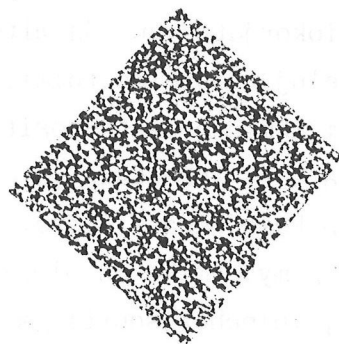
-Pipsa-

PS. Mikäli et halua kurs-
situsta, mutta haluat
kuitenkin lentämään,
hanki oma lentäjä.
Hänet tunnistat Ray-
Baneista, jotka hän on
asettanut ravintola-
pöydälle sopivasti va-
lokeilaan. Mikäli ky-
seessä on saunailta hän
on se, joka istuu lau-
teilla RB:t nenällä.

eikä kolise...

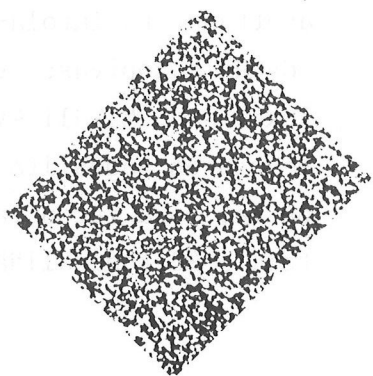
VTLS TULEE - OLETKO VALMIS ?

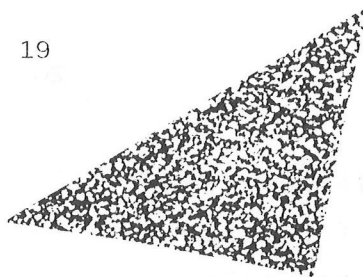
VTLS on tällä hetkellä osittain käytössä Lapin, Joensuun ja Jyväskylän yliopistojen kirjastoissa, Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun kirjastossa sekä osassa Helsingin yliopiston kirjastolaitosta (kansallisbibliografiaosasto). Oulun yliopiston ja Svenska handelshögskolanin kirjastoissa hyväksymistarkastukset olivat menossa syksyllä. Projektit ovat käynnissä muutamassa kirjastossa, joista Tampereen yliopiston kirjasto on yksi.

VTLS TAYK:SSA

TaYK:n VTLS-projekti alkoi tammikuussa. Käyttöönottoprojektia varhennettiin aikaisemmista suunnitelmista kurssikirjaston tietokoneongelmien vuoksi. Tästä johtuen kirjaston VTLS-projektin (kunnianhimoisena?) tavoitteena on, että VTLS:n lainaustoiminto voidaan ottaa käyttöön kurssikirjastossa syyskuun puolivälissä.

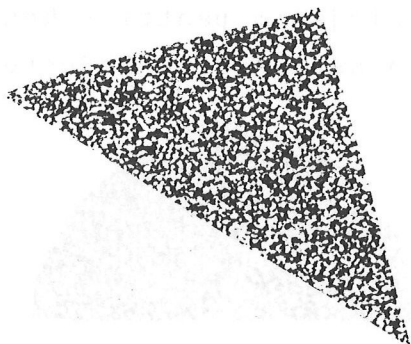

Projektin vetäjän kirjastonhoitaja Tuula Vuorisen mukaan aikataulussa ollaan toistaiseksi pysytty ja siinä pysytään myös loppuun asti, jos ulkopuolelta ei tule viivästyksiä. Mahdollisina viivästyksen aiheuttajina hän mainitsee Hewlett-Packardin (laitetoimittaja) ja OPM:n (rahoitus).

VTLS-aikataulu on TaYK:ssa lyhyesti seuraava:

- elokuun puolivälissä koko kirjastossa (= kaikki osastot) käytössä luettelointi ja tiedonhaku
- syyskuun puolivälissä kurssikirjaston lainaus
- vuoden loppuun mennessä lainaus koko kirjastossa
- helmikuussa -92 kausijulkaisujen saapumisvalvonta koko kirjastossa
- huhtikuussa -92 hankinta

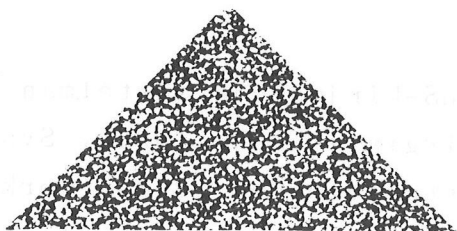

VTLS:n tulo aiheuttaa monia muutoksia niin pääkirjastossa kuin eri osastoissa, mutta kaikesta "vanhasta" ei silti päästä eroon yhdessä rysäyksessä. Esim. pääkirjaston pahvikorttiluettelot jäävät edelleen paikoilleen (mikrokorttien poistuessa), vaikka takautuvaa luettelointia FINMARC-muotoon onkin tehty ahkerasti. Tuula Vuorinen kertoo, että takautuvaa luettelointia on tehty 1980-luvun alkupuoliskon ulkomaisista monografioista, ja liikkeelle on lähdetty keskuskirjastoaloilta. Kotimaiset monografiat on jätetty ulkopuolelle, koska TaYK odottaa tietueiden kopiontimahdollisuutta kansallisbibliografian VTLS-versiosta.

VTLS-kirjastojärjestelmän (Virginia Tech Library System) installoiminen Suomen korkeakoulukirjastoihin on ollut käynnissä pari vuotta. Kyseessä on Opetusministeriön suuranke, jonka tavoitteena on luoda korkeakoulukirjastoille yhteinen tietoverkko.

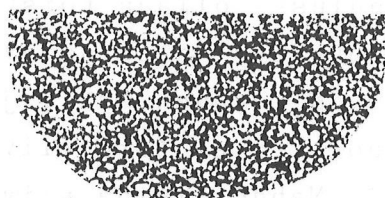
Tämä LINNEA (LIbrary INfor-mation NEtwork for Academic Libraries) -tietoverkko muodostuu kirjastokohtaisista järjestelmistä, yhteisjärjestelmästä, joka palvelee kirjastokohtaisia järjestelmiä, ja tietoliikennepalveluista, joilla hoidetaan yhteydet keskusjärjestelmään ja kirjastojen välinen viestintä.

Tarjouskilpailun perusteella OPM valitsi amerikkalaisen VTLS:n kaikkien korkeakoulujen kirjastokohtaiseksi järjestelmäksi. VTLS on integroitu järjestelmä, joka tarkoittaa sitä että tiedot syötetään järjestelmään vain kerran minkä jälkeen niitä voidaan käyttää hyödyksi eri toiminnoissa (luettelointi, tiedonhaku, lainaus, kausijulkaisujen saapumisvalvonta, hankinta). Se on myös pitkälle tosiaikainen järjestelmä.

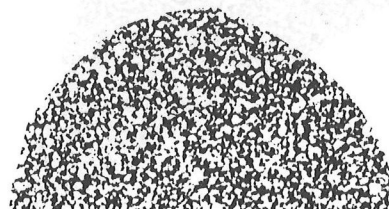
Tiedonhaun pohjana on näyttöluettelo, josta julkaisuja voidaan hakea esim. tekijän, nimekkeen, luokituksen, asianan, signumin, ISBN:n tai

ISSN:n mukaan. Käytettäviä hakutapoja on kaksi: opastava valikkohaku (tarkoitettu lähinnä aloitteleville käyttäjille) ja komentohaku, joka on valikkohakua nopeampi ja tehokkaampi.

Näyttöluettelon avulla asiakas voi myös tarkistaa haluamansa julkaisun saatavuustiedot: onko kirja lainassa, koska se erääntyy, onko siihen monta varasta, mutta ei sitä kenellä julkaisu on lainassa. Järjestelmän puitteissa on mahdollista, että asiakas voi itse tehdä varauksia järjestelmään, mutta tämän mahdollisuuden käyttäminen on kirjastopoliittinen ja -kohtainen ratkaisu.

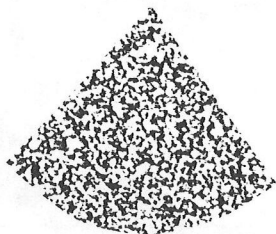
VTLS on kymmenessä vuodessa levinnyt sen alkuperäisestä käyttäjästä, Virginia Tech and State Universityn kirjastosta, ympäri maailmaa. (Ensimmäinen versio on 1970-luvulta, mutta 1980 kirjasto päätti rakentaa alusta asti uuden järjestelmän,

jossa eri toiminnot olisi integroitu.) VTLS:ää käyttävät muun muassa USAn National Library of Agriculture, Skotlannin kansalliskirjasto, Malaysian kansalliskirjasto, Göteborgin ja Lundin yliopistojen kirjastot. Ja Suomen korkeakoulukirjastot.

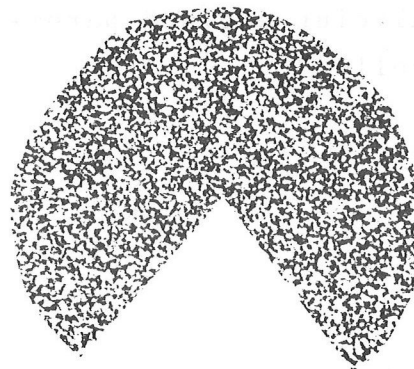
Kurssikirjastossa VTLS-järjestelmä vaatii lisätilaa. Ja kaikki kurssikirjastossa vierailleet ovat taatusti havainneet kirjaston olevan jo nyt viimeiseen asti ahdas. VTLS:n

myötä sinne täytyy saada tilaa lainauspöydälle ja -pöytteille, jotka pitää sijoittaa tietylle etäisyydelle turvaporsteista (2,5 - 3 m), sekä asiakaspöytteille.

Tilaa vie alussa kaksinkertaisesti myös se, että nykyistä lainausjärjestelmää täytyy ylläpitää niin kauan kuin kirjoja on lainassa sillä järjestelmällä. Nykyisen järjestelmän lainaustietoja ei voi siirtää VTLS:ään.

Kurssikirjasto on havigellut lisätiloiksi kirjaston vieressä sijaitsevia luentosaleja, mutta ne eivät ole käytettävissä ennen kuin yliopiston kolmas rakennusvaihe (tal.hall.tdk:n rakennus) on valmistunut v. 1994.

Parhaillaan selvitetään kurssikirjaston yläpuolisen parvitiilan soveltuvuutta kirjastotilaksi. Jos lujuuslaskelmat osoittavatkin parven kestäväksi, on muitakin ongelmia, esim. hissittömyys hankaloittaa kirjojen paikoillen viemistä. Jos parviratkaisu tulee hylätyksi, on lisätilaa nipistettävä lukusalin puolelta, mikä merkitsee noin 40 lukupaikan menetystä.

Lainaustoiminnasta Tuula Vuorinen kertoo, että opiskelijoiden lainauskortiksi tulee opiskelijakortti, johon viivakoodimuotoinen lainaajatunnus kiinnitetään. Muut kirjaston asiakkaat saavat erilliset lainauskortit. Kirjastossa ei ole vielä tehty päätöstä, saavatko asiakkaat tehdä itse varauksia.

Kysymykseen mitä hän haluaisi sanoa asiakkaille, Tuula Vuorinen vastaa: "Jos palvelut huonevat alkuvaiheessa, kyse on tilapäisestä ilmiöstä, ja pyrkimyksenä on vuoden 1992 alusta nostaa palvelut entistä paremmalle tasolle."

LK

P.S. Lisää tietoa VTLS:stä ja LINNEAsta löytyy mm. TKAYn Tietolinja-lehdistä ja Signum-lehdistä. TaYK:n VTLS-projektin etenemistä voi seurata kirjaston VTLS-käyttäjätiedotteista, joita on ollut näkyvästi tarjolla ainakin Attilassa ja kurssikirjastossa.

Kirjastonhoitaja Tuula Vuorinen, TaYK

Turhautuminenko

painaa

- Kun mulla ei oo enää kun yks pakollinen harjotus viikossa...
- Ai, miten niin? Kai sulla alkaa vielä jokin kurssi? Eihän lukukausikaan lopu vielä yli kuukauteen...
- Joo joo, mutta mulla kyllä alkaa kesäloma parin viikon kuluttua. Tenttiruuhka on melkein takana, eikä meillä mitään enää ala. Miten muka vois alkaa jotain? Eihän kuukaudessa mitään ennätä läpi viedä!
- Ehtiipä! Meillä Turussa matemaattis-luonnontieteellisessä tiedekunnassa opiskellaan jaksottain...

Voisiko opiskelu meidänkin laitoksellamme olla järjestetty periodeittain?

Vuoden opiskelukokemuksen jälkeen tulee mieleen, että ajankäyttö voisi olla tehokkaampaakin. Nykyiselläänhan lukuvuosi on jaettu kahtia: on pari opiskelukuukautta kesäloman ja joululoman välissä ja taas pari joululoman ja kesäloman välissä. Tehokasta työskentelyaikaa näistä kuukausista on sitä paitsi vain noin pari viikkoa. Tuona aikana yritetään epätoivoisesti opetella ulkoa luentomuistiinpanoja ja kahlata läpi oheislukemistoa jotta läpäistäisiin loppukuulustelut ja saataisiin muutama opintoviikko kasaan. Jotain tartteis siis tehdä...

Mitä periodimainen opiskelut sitten käytännössä tarkoittaisi?

Sitä, että 20 tunnin mittainen luentosarja voitaisiin aivan hyvin viedä läpi kuukaudessa, jopa nopeamminkin järjestämällä saman aineen luentoja esimerkiksi 2-3 kertaa viikossa. Tällöin kursseja voisi alkaa ympäri lukuvuotta ja opiskelijoilla olisi mahdollisuus perehtyä tehokkaasti muutamaan aineeseen kerrallaan. Näin vältyttäisiin myös stressaavilta tenttiruuhkilta ja turhauttavilta "opiskelutyhjiöiltä". Siis: uudella menetelmällä tiiviisti, tehokkaasti ja tasaisesti!

Mutta entäpä akateeminen vapaus? Tulisiko meistä aamusta iltaan ahertavia koululaisia jälleen?

Ei, valinnanvapautta emme toki anna rajoittaa! Sitä paitsi periodimainen opiskelu antaa ehkä paremmatkin mahdollisuudet rytmittää omaa opiskeluaan. Ajatellaanpa vaikka opiskelijaa, joka haluaa olla osan vuotta töissä. Nykyisin joko työ tai opiskelu kärsii: Harva työpaikka joustaa niin, että opiskelija voi tehdä töitä silloin tällöin opiskelun lomassa. Ja toisaalta, jos opiskelija haluaa saada jotain opintoja suoritetuksi, hänen on aloitettava lukukauden alusta ja jatkettava sen loppuun asti, ainakin läsnäoloa vaativien kurssien osalta.

Jaksottain opiskellessaan hän voisi olla töissä yhtäjaksoisesti esimerkiksi huuhteluasta aina marraskuuhun tai vastaavasti pidentää työssäoloaikaansa jouluna - silti hän saisi kursseja suoritetuksi, koska niitä alkaisi ympäri lukuvuoden.

Entäpä, jos kaikki luennoitsijat haluaisivatkin pitää kurssinsa heti lukukauden alussa? Lisäisikö periodimaisuus siis kurssien päällekkäisyyttä entisestään?

Päällekkäisyyttä ei kai voi koskaan täysin välttää. Jokainen joutuu lukujärjestystä tehdessään karsimaan kursseja, mutta jos luennoitsijat olisivat valmiita joustavuuteen ja yhteistyöhön toistensa kanssa, periodimalli voisi toimia hyvin. Eli luennoitsijat suunnittelisivat opetuksensa järjestämistä siten, että kurssit jakaantuisivat tasaisesti läpi lukuvuoden ja mahdollisesti järjestäisivät oman kurssinsa useamman kerran

lukukaudessa. Tällöin opiskelija voisi halutessaan suorittaa jonkin kurssin esimerkiksi vasta 3. jaksossa, mikäli se ei mahtuisi alkuvuoden lukujärjestykseen. Lisäksi opiskelijat, joilla on vielä toukokuussa motivaatiota eikä kiirettä kesätöihin, voisivat vielä silloinkin suorittaa jonkin kurssin. Lukukaudet olisivat kuitenkin siis entisen mitaisia.

Entäpä edut itse oppimisen kannalta?

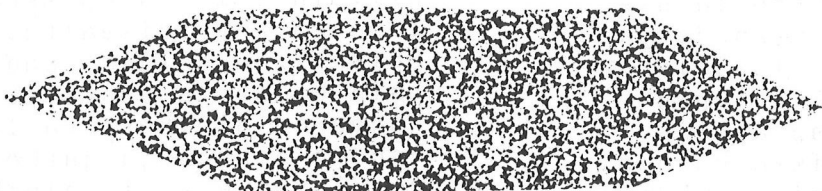
Nykyinen kurssien "venyttämismalli" takaa sen, että viimeisen luennon päätyttyä et enää muista mitään ensimmäisestä. Tenttiin lukeminen ei siis ole opitun kertausta vaan käsittämättömän ulko-opettelemista. Kuitenkin opetuksen tavoitteena lienee luoda meille kokonaiskuva asioista ja antaa uutta ajattelemisen aihetta, eikä suinkaan pakottaa meitä painamaan mieleen sirpaletietoa. Periodimallissa ei välttämättä samanaikaisesti opiskella kuin muutamaa ainetta, ja sitä paitsi yhden ja saman aiheen käsittelyä jatketaan useamman kerran samallakin viikolla, joten luennosta muodostuu miltei pakostakin kokonaiskäsitys. Ja toisihan jaksottainen opiskelu vaihtelua lukujärjestykseenkin!

Lopuksi...

Tämähän on vain parin OPISKELIJAN näkökulmasta ajateltua, mutta mikä ettei periodimalli auttaisi myös luennoitsijoita keskittämään voimavarojaan opetuksen ja esimerkiksi tutkimuksen välillä.

Mutta jotta uudistus toimisi, se vaatisi koko laitoksen mukanaoloa. Sitä paitsi, opiskellaan näin muuallakin, miksei siis myös meillä? Että kun kaikenlaisesta kehittämisestä puhutaan, niin tulipa vaan mieleemme...

Jarna & Tiina

Otetaan, Ei oteta, Otetaan, Ei oteta, Otetaan, ...

Aineiston valinta oli teemana Kirjastotieteen ja informatiikan yhdistyksen lauantaiseminaarissa helmikuussa Tampereella.

Tarkastelun kohteina olivat musiikin valinta, yleiset valintaperiaatteet sekä seulonta osana kokoelman kehittämistä.

Kenelle musiikkia valitaan?

Musiikin valintaperiaatteita tarkasteli Sanna Karttunen Päivi Rautavuoren Pro Gradu työhön (1990) pohjautuen. Rautavuoren tutkimus perustuu teema-haastatteluihin ja kolmentoista äänitteen koevalintatilanteeseen. Taustalla vaikuttaa kokoelmatyön tutkimuksessa tuttu Evansin malli.

Haastateltavat eivät mieltäneet valintaa ja kokoelmatyötä tutuiksi käsitteiksi, vaan pitivät sitä käytännön toimintana, kirjastotyönä. Tutkituissa kirjastoissa ei ollut kirjattuja valintaperusteita eikä yleistä valintapolitiikkaa - valinta tapahtui tapauskohtaisesti. Populaarimusiikin runsas tarjonta aiheutti valinnassa eniten ongelmia.

Musiikin valitsijat joutuvat tekemään jatkuvasti kompromisseja laadun ja kysynnän välillä. Suurten ja pienten kirjastojen välillä on painotuseroja. Suurissa yksiköissä painotetaan enemmän laatua ja kokoelman edustavuutta kun taas pienempien valintaa ohjaa enemmän kysyntä ja asiakkaiden palaute. Valinnassa tukeuduttiin usein asian-

tuntijoiden mielipiteisiin, kun taas yhteisön tarpeet otettiin huomioon vain osittain.

Erityisen ongelmalliseksi koettiin pop-musiikin laadun määrittely. Selvästi on nähtävissä, että mitä vähemmän kirjastonhoitaja tietää ja tuntee pop-musiikkia, sitä enemmän kysyntä ohjaa valintaa. Hankintapäätöstä edesauttoi myös hyvä kritiikki tai se, että ko. musiikille pysyttiin tunnistamaan jokin selvä käyttäjäryhmä.

Mikä valintaa ohjaa?

Seija Pohjalainen tarkasteli yleisten kirjastojen aineistonvalinnan periaatteita ja niiden käyttöä tai käyttämättömyyttä.

Yleisellä tasolla valintaperiaatteissa tulisi olla yleinen osa, jossa määritellään palveltava yhteisö, asiakkaat, kokoelmien parantamisen painopisteet, asiakkaiden tarpeiden määrittely, kokoelmien kehittämisen rajoitukset ja painopisteet sekä kokoelmayhteistyön periaatteet. Lisäksi tulisi määritellä olennaiset aihealueet ja kuka valitsee sekä kuinka valitaan.

Valintaperiaatteissa tulisi olla kirjattuna ohjeita myös lahjoitusten vastaanotosta ja asiakkaiden valitusten käsittelystä.

Pohjalainen on kartoittanut kyselyllä yhden läänin yleisten kirjastojen aineiston valinnan periaatteita. Valintaperiaatteista vain yhden kirjaston periaatteet ovat lähellä edellä esitettyä. Muiden kirjastojen periaatteet ovat enemmänkin arvolauseiden tasolla olevaa tekstiä.

Valintaperiaatteita ilmoitettiin käyttävänsä valinnan apuna neljäsosa vastanneista, neljäsosa ilmoitti ettei käytä koskaan valintaperiaatteita ja puolet ilmoitti käyttävänsä niitä silloin tällöin. Valintaperiaatteita tunnutaan käytettävän klassikkovalinnan tukena ja suojakilpenä asiakkaita vastaan, niin hankintaa kuin hankkimattomuuttakin perusteltaessa.

Jos valintaperiaatteet eivät ohjaa valintaa niin mikä sitten? Taustalta löytyy vahvoja piiloperiaatteita, jotka ovat lähöisin kirjastokulttuurista. Taustalla vaikuttavat edesmenneinä yhä valis-

tuksellisen kirjavalinnan juuret: kansanvalistusseuran ohjeluetelot, arvosteleva kirjaluettelo ja valtiontuki nimekelistoiineen. Konkreettisen valintaan nämä eivät tietenkään enää vaikuta, mutta sitäkin enemmän vaikutukset toimivat kirjastokulttuurin ja piiloperiaatteiden kautta. Valitsijan omat näkemykset ja kiinnostuksen kohteet voivat vaikuttaa kahdella hyvin poikkeavalla, vastakkaisella tavalla. Joko niin että muodostetaan omalta alalta hyvä kokoelma tai niin että pyritään välttämään subjektiivisuutta äärimmäisyyksiin asti ja tuloksena on oman alan kokoelman täydellinen

kehittämisen laiminlyönti. Näyttää siltä, että asiakaskunnan tuntemus on huonompi kuin aineiston tuntemus. Valitsijoilla on olemassa asiakaskuva, mutta sen pohjana ei ole todellista analyysia.

Seulonta, poisto, karsinta!

Raine Wilen esitteli seulontaa osana kokoelmien kehittämistä ja hallintaa. Kokoelmatyössä on selvästi korostunut valinta ja hankinta sekä sitä kautta kokoelmien jatkuva kasvataminen. Kokoelmien karsinta ja poistot on koettu ongelmallisiksi juuri jatkuvan kasvun periaatteiden vuoksi.

Seulonta poistoja silmä-
läpitäen on intellektu-
aalista toimintaa jossa
kokoelmia käydään läpi
kiinnittäen huomio aineis-
ton tietosisältöön ja
fyysiseen kuntoon. Näillä
tekijöillä määritellään ak-
tiivikokoelmaan kuuluva ai-
neisto, varastoitava aineis-
to ja poistettava aineisto.
Taustalla vaikuttavat
kirjaston erilaiset roolit:
arkistointirooli, käyttöön-
saattaminen sekä biblio-
grafinen rooli.

Kokoelmatyössä on edessä
selvä asennemuutos, jatku-
vasta kasvusta on luovut-
tava. Ongelmallista tosin
on voiko kokoelmalle mää-
rätä optimikoon, joka säi-
lytetään. Ongelmallista on
myös määritellä koon, kas-
vun ja poistojen optimi-
suhde. Poistojen ja seulon-
na ei kuitenkaan pitäisi
olla vierasta kokoelmatyöl-
le, vaan sen tulisi noudat-
taa samoja suuntaviivoja
kuin valinnan ja hankinnan.
Seulonnan voi sanoa olevan
valintaperiaatteiden sovel-
tamista jo olemassa olevaan
kokoelmaan.

Terveiset Espoosta Viherlaakson ja Suvelan kirjastoista

Kirjastotieteen aineopintojen suorittaminen aikaisemman korkeakoulututkinnon lisäksi kävi siellä Tampereella varsin nopeasti ja työhönsijoittuminen ainakin täällä pääkaupunkiseudulla vieläkin nopeammin. Rasittava matkustaminen Helsingin ja Tampereen väliä 1 1/2 vuoden ajan osoittautui paljon kannattavammaksi kuin olin uskaltanut toivoakaan: pääsin aloittamaan työni Espoon kaupungin- kirjaston Viherlaakson toimipisteessä vs. kirjastonjohtajana vuoden 1990 alusta jo muutamaa viikkoa ennen kuin olin edes ehtinyt saada kirjastotieteen aineopintojen loppumerkinnän. Muutaman kuukauden kuluttua tulin sitten valituksi samaan työpisteeseen vakituiseen kirjastonhoitajan virkaan ja tämän vuoden alusta olen taas ollut talon sisäisessä sijaisuudessa kirjastonjohtajan paikalla Suvelassa.

Teorian ja käytännön välinen kuilu tuntui työtä aloittaessani varsin suurelta. Oli tutustuttava moniin sellaisiin enemmän tai vähemmän kirjastokohtaisiin käytännön asioihin, joiden eteen ei opiskelun perusteella oikeastaan osannut odottaa joutuvansa. Mitkä ovat kirjaston eri toimipisteiden numerotunnukset, miten täytetään työvuorolistat, miten lasketaan henkilökunnan ilta- ja lauantakorvaukset, miten merkitään kirjaston uusi irtaimisto irtaimistokorteille, mitä ovat siirtokirjat jne. Sitä vastoin esimerkiksi ATK-tiedonhakuja, joihin niin monin kursssein Tampereella oli valmentautunut, ei Espoon pienemmissä kirjastoissa toistaiseksi tehdä. Eikä lopulta ole varmaa tietoa edes siitä, milloin kaikkiin toimipisteihin saadaan siihen tarvittavat ohjelmat ja laitteet.

Ehdottomasti ikävimpänä koin sen, että etenkin Viherlaaksossa hyvin suuri osa työajasta kului lainaus- ja palautuskynän vetämiseen samalla tavalla kuin kirjastovirkailijoilla ja tuntiapulaisilla. Ei viiden vakituisen hengen kirjastossa edes kirjastonjohtaja - saati sitten kirjastonhoitaja - voi välttyä rutiineilta, ja niihin hupenee paljon sitä aikaa, jota akateemisesti koulutetun kirjastotyöntekijän tulisi itse asiassa käyttää esimerkiksi koko toiminnan suunnitteluun ja perusteellisen tietopalvelun antamiseen. Silti nopeita ja tehokkaita lääkkeitä tähän tilanteeseen ei ole näköpiirissä: alalla on työvoimapulaa, uusia toimia ei voida perustaa ja asiakkaan siirtämisessä rutiinien osalta itse palvelemaan itseänsä on omat rajoituksensa. Jos se toteutettaisiin, systeemi pitäisi tehdä

riittävän helpoksi ja toisaalta kirjat olisi suojattava, jotta niitä ei vietäisi ulos sen ohi.

Parasta Espoon kaupunginkirjastossa tämän runsaan vuoden aikana ovat olleet ystävälliset työtoverit ja vireä, uudistuksille myönteinen ilmapiiri. On mm. parannettu kirjavalintajärjestelmää, jotta asiakas saisi useimmat uutuuskirjat samaan aikaan kirjastosta kuin ne ilmestyvät kirjakauppoihinkin. Lastenosastoille on syksyksi suunnitteilla satujen teemaviikko, ja vielä jonkin aikaa on meneillään myös KIRKE eli kirjastonkehittämiprojekti, jossa Tampereen Kirjastotieteen laitoskin on mukana ja jonka yhteydessä on ideoitu monenlaista. On suunniteltu mm. opasteiden uudistamista havainnollisemmiksi, jotta asiakas löytäisi haluamansa aineiston helpommin ja ajateltu, että tietokirjojen luokitusta voisi joiltakin osin purkaa, jotta se vastaisi paremmin käytännön tarpeita. (Eihän asiakas voi osata etsiä esimerkiksi hevosia, veneitä tai lastenhoitoa käsitteleviä kirjoja useista eri luokista.)

Toisaalta suunta aikuisten kaunokirjallisuuden laajasta luokasta 2.4 on tällä hetkellä muutamissa Espoon kaupunginkirjaston pisteissä (Viherlaakso, Suvela, Matinkylä) tarkempaan jaotteluun päin. Käytännössä kysymys kaunokirjallisuusprojekteissamme on siitä, että tiettyjä helposti erotettavia kaunokirjallisuuden lajeja edustavat kirjat saavat selkäänsä oman väritarran (vihreä tarkoittaa eräkirjaa, punainen romantiikkaa, sininen sciifiä, oranssi sotakirjaa jne.) ja ainakin osa lajeista sijoitetaan sitten omille paikoilleen hyllyihin. Tällaisen kokeilun toteutin ensimmäisenä Espoon kaupunginkirjastossa Viherlaakson toimipisteessä viime syksynä sinne tuolloin vastatulleen vakituisen kirjastonjohtajan Minna Saarinen-Elon kanssa. Kokemukset ovat kuulemani mukaan olleet siellä myönteisiä: asiakkaat menevät tätä nykyä katsomaan romanttisten kirjojen ja sotakirjojen hyllyjä heti ensimmäiseksi – samaan tapaan kuin aikaisemmin palautuskärryjen sisältöä. Eivätkä klassikkojenkaan lukijat ole panneet pahakseen sitä, että kevyempi kirjallisuus on poimittu sen joukosta pois. Tämän kevään ja kesän aikana tarkoitukseni on tehdä samanlainen jaottelu Suvelassa ja myös Matinkylän kokemuksista saan aikanaan tietoja.

Jatkuvana ilonaiheena kirjastotyössä on ainakin minulle ollut yksinkertaisesti se, että saa elää kirjojen keskellä. On hauska

koota teemanäyttelyjä ja esitellä erikoisempiakin kirjoja ja saada niitä siten lainaan. On mielenkiintoista seurata, millaista kirjallisuutta ilmestyy ja valita sitä omaan kirjastoon. Myös asian toinen puoli on kiinnostava: mitä kaikkea pidämme niin kuluneena tai vanhentuneena, että päädyimme varastoimaan tai poistamaan. Ja lopuksi: vaikka kirjastotyöntekijän palkoilla ei aineellisesti rikastu, ovat henkisen rikastumisen mahdollisuudet joka päivä käden ulottuvilla. Toisaalta - vaikka ei itse edes välittäisi lukea paljon, saa asiakkaiden kyselyistä aina tietää, mitä ajassa liikkuu.

Marjut Saloniemi
Suvelan kirjasto
Kirstintie 11
02760 ESPOO

Udk ry
Kirjastotieteen ja
informatiikan laitos
PL 607, 33101 Tampere